

تأثیر رفتارهای سیاسی بر کیفیت سود در بانک های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران

مهدي مجیدی

کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، گروه مدیریت مالی

Email: Mahdi.majdi1402@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تأثیر رفتارهای سیاسی بر کیفیت سود با در نظر گرفتن نقش راهبرد شرکتی در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. این مطالعه از لحاظ هدف کاربردی می باشد. روش پژوهش حاضر از نوع علی و پس رویدادی (با استفاده از اطلاعات گذشته) می باشد بمنظور تعیین حجم نمونه از روش نمونه گیری سیستماتیک بهره مند گردید و در نهایت ۱۷ بانک از طریق غربالگری انتخاب شدند و بمنظور تشخیص روش ترکیبی یا تابلویی از آزمون اف لیمر با نرم افزار ایویوز بهره مند گردید و براساس سطح معنی داری تحقیق، روش پانل انتخاب گردید و نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان داد که داشتن رفتارهای سیاسی توسط شرکتها بر کیفیت سود آنها تأثیر معنادار منفی دارد، مالکیت نهادی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد، مالکیت فامیلی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد، حضور مالکین نهادی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید نمی کند، حضور مالکین خانوادگی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید می کند..

واژه های کلیدی: مالکیت فامیلی، مالکیت نهادی، روابط سیاسی، کیفیت سود

مقدمه

مطالعات انجام شده در شرکت های دارای رفتارهای سیاسی نشان می دهد که رفتارهای سیاسی می تواند از دو جهت مثبت و منفی شرکت را تحت تاثیر قرار دهد. فاسیو (۲۰۱۰) به این نتیجه رسیده که شرکت های دارای روابط سیاسی دارای اهرم مالی بالاتری هستند، نرخ های پائین تر مالیاتی و سهم بیشتری از بازار دارند. فاسیو و همکاران (۲۰۰۶) مجرای مستقیم اضافی را شناسایی کرد که در آن به احتمال زیاد شرکت های با رفتارهای سیاسی نسبت به شرکت های فاقد این ارتباطات در دوران بحران مالی، توسط دولت تضمین می شوند. نارایانا سوامی (۲۰۱۳) بیان کرده که افزایش نقش بخش خصوصی در اقتصاد بعد از آزاد سازی اقتصاد، پیوند بین شرکت ها و نظام سیاسی را تقویت کرد. دخالت دولت در اقتصاد و ورود شرکت ها در سیاست (مشارکت سیاسی و فعالیت های تجاری مرتبط) وابستگی احزاب سیاسی در تامین مالی به شرکت ها به اهمیت حمایت سیاسی در تجارت افزوده است. او نتیجه گرفت که شرکت های با حمایت سیاسی دارای سود با کیفیت پائین تر نسبت به شرکت های فاقد حمایت سیاسی هستند لذا، خطر حسابرسی آنها نیز ازدیاد می یابد. مالکیت سهامداران نهادی میتواند تأثیرات منفی هم داشته باشد، مانند دسترسی به اطلاعات محرمانه که عدم تقارن اطلاعاتی را بین آنان و سهامداران کوچکتر ایجاد میکند.

سهامداران نهادی همچنین میتوانند تضادهای نمایندگی را به واسطه مالکیت عمده خود، شدیدتر کنند. لذا به نظر میرسد که سهامداران نهادی سبب جدایی مالکیت و کنترل میشوند؛ در حالیکه درگیری فزاینده آنان در شرکت ها و متمرکز کردن مالکیت، راهی برای نظارت بر مدیریت شرکت ایجاد می کند (سولمون و همکاران، ۲۰۰۳).
مارتین گولد فارب، یکی از برجسته ترین کارشناسان سنجش افکار در کانادا، معتقد است که: «نظرسنجان، نقش عمده ای در کلیه سطوح سیاست گذاری های دولت ایفا می کنند.» به اعتقاد وی، نظرسنجی ها نه تنها بر اولویت ها، زمان بندی و راهبردهای تبلیغاتی سیاست گذاران تأثیر می گذارند، به دلیل تشخیص روحیه عمومی حاکم بر جامعه، مسیرهای جدیدی را برای سیاست های دولتی تعیین می کنند. بر این اساس، سیاست گذاران به طور فزاینده ای به نظرسنجی های عمومی متوسل می شوند؛ تا اهرم لازم را جهت اثرگذاری بر افکار توده ای مردم به دست آورند و در عین حال از بیم واکنش منفی جامعه، در رفتار سیاسی خود موضعی تدافعی اتخاذ می کنند (کرباسیان و همکاران، ۱۳۹۵).

مورک و همکاران (۲۰۰۰) نشان دادند در شرکت هایی که راهبرد شرکتی آن متمرکز است، روابط سیاسی بیشتری وجود دارد، هم چنین کیفیت سود گزارش شده در این شرکت ها پایین تر است. همان طور که می دانیم، سرمایه گذاری نهادی در نظام راهبری شرکتی، نقش مهمی ایفا می کنند. آنان می توانند با دانش و تجربه کافی در زمینه های مالی و تخصصی، بر مدیریت شرکت نظارت داشته باشند. این امر می تواند مبنایی برای همسویی منافع مدیریت با منافع گروه سهامداران، در راستای حداکثر سازی ثروت سهامداران باشد. با وجود این مالکیت سهامداران نهادی می تواند تأثیرات منفی هم داشته باشد، مانند دسترسی به اطلاعات محرمانه که عدم تقارن اطلاعاتی را در بین آنان و سهامداران کوچکتر ایجاد می کند. سهامداران نهادی همچنین می توانند تضادهای نمایندگی را به واسطه مالکیت عمده خود شدیدتر کنند. لذا به نظر می رسد که سهامداران نهادی سبب جدایی مالکیت و کنترل می شوند؛ در حالیکه درگیری فزاینده آنان در شرکت ها و متمرکز کردن مالکیت، راهی برای نظارت بر مدیریت شرکت ایجاد می کند (سولمون و همکاران، ۲۰۰۳). با توجه به دلایل ذکر شده، براساس فرضیه نظارت فعال، تمرکز مالکیت موجب می شود که بلوک داران، رفتار مدیران را در ارتباط با گزارش سودهای بی کیفیت اصلاح کنند و در نهایت کیفیت سود را ارتقا دهند (ولوری و همکاران، ۲۰۰۶). با این که طبق فرضیه منافع

¹ Solomon

² Morck

³ Solomon et al

⁴ Velury

شخصی، سهامداران بزرگ ممکن است تمایل کمتری به تشویق مدیریت برای گزارش سود با کیفیت بالا داشته باشند که این می تواند نشانه رابطه منفی بین تمرکز مالکیت و کیفیت سود باشد.

آلام و همکاران (۲۰۱۰) معتقد است شرکت ها با رفتارهای سیاسی در بنگلادش به دلیل اینکه مدیران به واسطه رفتارهای سیاسی به صورت قابل توجه به خاطر سوء استفادهها و درگیر شدن در بینظمیهای مالی مستعد خطرات برکناری و ازدیاد هزینه های نمایندگی می باشند (آلام و همکاران، ۲۰۱۰). مدیران در این شرکتها قادر به شرکت در انحرافات دارایی یا معاملات با اشخاص وابسته مشکوک و سرمایهگذاری در پروژههای بیبهره و به نفع منافع شخصی هستند. جانسون و میتون (۲۰۰۳) دریافتند که شرکتها با رفتارهای سیاسی از توانمندی و کارایی کمتری برخوردارند و شرکتها با رفتارهای سیاسی ممکن است منابع قابل توجهی را فدای فعالیتهای سیاسی کنند که در نتیجه این امر منافع و مزایای ناشی از رفتارهای سیاسی از میان می رود (فان و همکاران، ۲۰۰۷). فاشیو (۲۰۱۰) نیز ادعا می کند که در بازارهای نوظهور، رفتارهای سیاسی می تواند به هزینه های نمایندگی منجر شود و در محیط محیط قانونی ضعیف، مدیران تمایل بیشتری برای استفاده از رفتارهای سیاسی برای تأمین منافع خود و با صرف هزینه سهامداران اقلیت دارند. در واقع مدیران شرکتها از رفتارهای سیاسی میتوانند به صورت کارا استفاده نمایند که این امر منجر به بهره‌مندی از فرصتها در محیط کسبوکار بهمنظور سودآوری بیشتر میشود. از سوی دیگر مدیران شرکتها میتوانند از رفتارهای سیاسی به گونه فرصت طلبانه استفاده نمایند، منافع سهامداران تحت تأثیر قرار خواهد گرفت (مهربان و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به اینکه برخی شواهد پژوهشی از این استدلال سازمانی حمایت میکند که شرکتها با روابط سیاسی رفتار مشکلات سازمانی شدید هستند از اینرو بهعنوان شرکتهای پر ریسک در نظر گرفته میشوند (بوبری و همکاران، ۲۰۱۲؛ بلیس و همکاران، ۲۰۱۲). از این رو تحت چنین شرایطی سهامداران چنین شرکت هایی تمایل بیشتری به ازدیاد نظارت خود بر شرکت های دارای رفتارهای سیاسی و تقاضای حسابرسی با کیفیت بالاتر دارند (مینگ تی و همکاران، ۲۰۱۷). تمرکز مالکیت، به ویژه مالکیت فامیلی، واقعیتی است در بیشتر کشورهای در حال توسعه، از (رحمان ۲۰۰۶؛ اشرف و همکاران، ۲۰۰۵). تعدادی از مطالعات قبلی تأثیر نامطلوب مالکیت متمرکز بر هزینه های مربوط به نمایندگی را ثبت کرده اند (ویتو و همکاران، ۲۰۱۹).

پیشینه پژوهش

کیفیت سود

کیفیت سود مفهومی واضح و قابل مشاهده نمی باشد و در پژوهشات گذشته تعاریف متعددی وجود دارد و اجماعی بر روی تعریف آن وجود ندارد. در اکثر مطالعات حسابرسی پیرامون کیفیت سود از اقلام تعهدی اختیاری بهره گرفته می شود با این استدلال که اقلام تعهدی اختیاری معیار مستقیمی از مدیریت سود می باشد و عاملی است که به کیفیت سود کمک می نماید. برخی دیگر از نویسندگان از معیارهای دیگری برای کیفیت سود بهره می گیرند که منتج به مدیریت سود به گونه ای متفاوت از استفاده از اقلام تعهدی می شود. کیفیت سود را می توان به سه دسته تقسیم بندی کرد: پایداری سود، سطوح ارقام تعهدی و سودی که منعکس کننده معاملات اقتصادی مربوط است. پایداری سود به معنای تکرار پذیری (استمرار) سود جاری است. هرچه پایداری سود بیشتر باشد، یعنی شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری دارد و فرض می شود کیفیت سود

⁵ Alam

⁶ Fan et al.,

⁷ Rehman et al.,

⁸ Ashraf

⁹ Vito et al.,

شرکت بالاتر است. به طور کلی هر چه سود گزارش شده به استفاده کنندگان کمک کند تا تصمیمات بهتری بگیرند، آن سود با کیفیت تر محسوب می شود (به نقل از حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۰).

حاکمیت شرکتی

مطالعات راهبرد شرکتی، سازوکارهایی را بررسی می کنند که سرمایه گذاران برای کنترل شرکت ها استفاده می کنند تا این مشکلات را کاهش دهند. معمولاً شیوه هایی که سرمایه گذاران می توانند استفاده کنند تا علایق کارکنان داخلی را با علایق خود همتراز کنند، به دو نوع بیرونی و درونی تقسیم می شوند. برای مثال سازوکارهای بیرونی شامل بازار برای کنترل شرکت و سازوکارهای درونی عبارتند از سیستم حقوق و دستمزد مدیریتی، مالکیت افراد داخلی و تمرکز مالکیت. راهبردهای بیرونی در فرهنگ آنگلو ساکسونی و سیستم های قانونی که راهبرد شرکتی پراکنده را تجربه کرده اند، دارای اهمیت خاصی است. سازوکارهای درونی دیگر بازارها رایج است که شامل بازار ایران نیز می شود. تمرکز مالکیت به سهامداران اجازه می دهد تا به طور مستقیم از منافع خود مراقبت کنند (عباسی و رستگار نیا، ۱۳۹۱: ۲۷).

پیشینه تجربی

ارسلان و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رفتارهای سیاسی، شرکت های خانوادگی و کیفیت سود پرداختند، دوره زمانی تحقیق ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۵ و تعداد مشاهدات ۱۶۰۰ شرکت می باشد نتایج نشان داد که شرکت های خانوادگی بر کیفیت سود تأثیر مثبت و معناداری دارند، رفتارهای سیاسی بر کیفیت سود تأثیر منفی و معناداری دارند. ردهوان و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی وجه نقد نگهدار شده و رفتارهای سیاسی و کیفیت سود پرداخته اند. هدف از این مقاله بررسی تأثیر وجه نقد نگهدار شده و رفتارهای سیاسی و اثر متقابل آنها بر کیفیت سود در محیط مالزی، که در آن نفوذ سیاسی نقش حیاتی در بسیاری از جنبه های معاملات کسب و کار و منابع تخصیص است بازی می کند به طور جدی با سیاست است. این مقاله با استفاده از حداقل مربعات معمولی و به ظاهر نامرتب رگرسیون بر یک نمونه از مالزی بالای ۱۰۰ شرکت ذکر شده است. در این مقاله نشان می دهد که درآمد شرکت های با ذخایر نقدی بیش از با کیفیت بالا می باشد. یافته های این مطالعه نشان می دهد که سیاست گذاران باید با تشویق و یا اجباری شرکت به افشای اطلاعات در رابطه با ارتباط آنها با دولت، احزاب سیاسی و یا سیاستمداران به طوری که سرمایه گذاران و تمام اشخاص علاقه مند می توانند استفاده اطلاعات برای ارزیابی بهتر کیفیت سود شرکت ها، پوزالی و همکاران (۲۰۱۴) به بررسی رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایتالیا پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که هیچ همبستگی بین معاملات با اشخاص وابسته و عملکرد مالی شرکت ها وجود ندارد و هیچ شواهدی از رابطه علت و معلول یافت نشد. کین سو و همکاران (۲۰۱۴) به بررسی رابطه بین سیاست تقسیم سود نقدی، معاملات با اشخاص وابسته و روابط سیاسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چین پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که تقسیم سود پایین با معاملات با اشخاص وابسته زیاد همبستگی دارد. شرکت هایی که دارای روابط سیاسی می باشند سود نقدی بالاتری نسبت به شرکت هایی که دارای روابط سیاسی نمی باشند پرداخت می کنند. جین و همکاران (۲۰۱۶) به بررسی رابطه میان رفتارهای سیاسی و ریسک سقوط قیمت سهام پرداختند نتایج تحقیق آن ها حاکی از این است شرکت هایی که دارای رفتارهای سیاسی هستند به نسبت همسانان خود ریسک سقوط قیمت سهام کمتری دارند. علاوه بر این، اثر رفتارهای سیاسی بر اساس نوع و قوتشان متغیر است. آلوز و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی رابطه بین راهبرد شرکتی شرکتی و مدیریت سود در پرتقال در سال های ۲۰۰۲ تا

¹ Arsalan et al., 0

¹ Redhwan et al 1

Pozzoli et al

¹ Alves 3

۲۰۰۷ مورد بررسی قرار دادند. تسلط سهامداران بزرگ، ویژگی ساختار نظام راهبری در پرتقال است که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم تصمیمات مدیریت را تحت تأثیر قرار می دهد. محقق راهبرد شرکتی را با استفاده از سه متغیر تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی و مدیریت اندازه گیری کرد. او دریافت اقلام تعهدی غیراختیاری به عنوان شاخصی از مدیریت سود، رابطه ای منفی با مالکیت نهادی و تمرکز مالکیت دارند. از این رو این دو متغیر با کاهش سطح مدیریت سود، موجب بهبود کیفیت سود می شود. شهیدیان و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رفتارهای سیاسی کمیته های حسابرسی، کیفیت سود و تأمین مالی خارجی پرداختند، نمونه انتخابی شامل ۱۱۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی سال های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵ است که با استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته تخمینی (EGLS) و با الگوی اثرات ثابت اقدام به آزمون نهایی فرضیه ها شده است. نتایج بررسی نشان می دهد که کمیته های حسابرسی دارای روابط سیاسی رابطه معنی داری با کیفیت سود ندارند. همچنین این بررسی نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی توان جذب و تأمین مالی از طریق انتشار سهام را تحت تأثیر قرار نداده و هیچ رابطه معنی داری در انتشار سهام و کیفیت گزارشگری مالی وجود ندارد. همچنین این بررسی نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی و روابط سیاسی کمیته های حسابرسی رابطه معناداری با تأمین مالی از طریق بدهی ندارند و ساختار تأمین مالی شرکتی در بازه زمانی بررسی تحت تأثیر کیفیت گزارشگری مالی قرار ندارد. بررسی نتایج متغیر تعاملی کیفیت گزارشگری مالی و روابط سیاسی کمیته های حسابرسی نیز نشان می دهد رابطه معناداری با تأمین مالی از طریق بدهی ندارند. فاتحی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر مالکیت فامیلی بر اجتناب مالیاتی شرکت با تأکید بر نقش تعدیل کنندگی کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران پرداختند، جامعه آماری این پژوهش را شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ تشکیل می دهد. در این پژوهش برای اندازه گیری اجتناب مالیاتی از نرخ مؤثر مالیات نقدی استفاده می شود. به منظور دستیابی به اهداف پژوهش دو فرضیه تدوین و برای آزمون آن ها از روش های آماری الگوی رگرسیونی داده های ترکیبی استفاده خواهد شد. انتظار می رود که مالکیت فامیلی بر اقدامات اجتناب از مالیات شرکت ها تأثیر مثبت دارد یعنی شرکت هایی که به صورت خانوادگی اداره می شوند اقدامات اجتناب از پرداخت مالیات انجام می دهند و این امر نشان می دهد که خانواده ها (سهامداران عمده) از موقعیت های صرفه جویی مالیاتی سوء استفاده کرده و منافع سهامداران اقلیت را از بین می برد و همچنین کیفیت حسابرسی بر رابطه بین مالکیت خانوادگی و اجتناب مالیاتی تأثیر منفی دارد و انگیزه های شرکت های خانوادگی را به منظور شرکت در موقعیت های مالیاتی متهورانه محدود می کند. مرادی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی نقش سرمایه گذاران نهادی بر رابطه بین مالکیت دولتی و کیفیت سود پرداختند، این تحقیق از نوع کاربردی است. گردآوری داده ها با استفاده از اطلاعات گزارش شده در صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار انجام شده است. در راستای تحقق اهداف تحقیق، سه فرضیه تدوین شده است. نمونه آماری تحقیق شامل ۶۴ شرکت طی بازه زمانی ده ساله ۱۳۹۳ - ۱۳۸۴ می باشد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار Eviews استفاده شده است. برای سنجش فرضیه ها آزمون F لیمر و الگوی رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. در تحقیق حاضر، مالکیت دولت و سرمایه گذاران نهادی به عنوان متغیر مستقل و کیفیت سود به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته می شود. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه ها نشان می دهد که سرمایه گذاران نهادی بر رابطه بین مالکیت دولت و کیفیت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد. رضایی و همکاران (۱۳۹۳) به شناخت نقش روابط سیاسی بر رابطه ترکیب هیئت مدیره با اهرم مالی شرکت ها پرداختند، برای این منظور از الگوی چند معیاره به روش تاپسیس و وزن دهی به روش شاخص آنتروپی برای اندازه گیری سیاسی بودن شرکت ها استفاده شده است. جهت آزمون فرضیه های پژوهش از مدل رگرسیونی و برای برآورد های الگوها از نرم افزار استفاده شده است. در این پژوهش در مجموع ۱۲۰ شرکت به عنوان نمونه در نظر گرفته شده، که کلیه این اطلاعات با استفاده از داده های بورس اوراق بهادار تهران در یک دوره ۱۱ ساله (۱۳۸۰-۱۳۹۰) تهیه گردیده است. یافته های حاصل از این پژوهش نشان دهنده آن است که در شرکت هایی که دارای روابط سیاسی زیاد یا کمی هستند بین اهرم مالی و ترکیب هیئت مدیره رابطه ای وجود ندارد. بنابراین آن دسته از شرکت هایی که تبعیت

بیشتری از قوانین و مقررات دولت می‌نمایند (روابط سیاسی زیاد) و یا تبعیت کمتری می‌نمایند (روابط سیاسی کم) به عنوان عامل تعیین کننده ریسک مالی قلمداد نمی‌گردد.

فرضیات تحقیق

داشتن رفتارهای سیاسی توسط شرکتها بر کیفیت سود آنها تأثیر معنادار منفی دارد.

مالکیت نهادی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

مالکیت فامیلی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

حضور مالکین نهادی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید می‌کند.

حضور مالکین خانوادگی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید می‌کند.

روش تحقیق

این تحقیق بر اساس هدف از نوع کاربردی و از لحاظ روش گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات غیر آزمایشی و توصیفی بوده و هدف اصلی آن تعیین وجود، میزان و نوع رابطه بین متغیرهای مورد آزمون است. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه بانک‌هایی است که طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ بعنوان عضو بورس بوده‌اند.

متغیرهای پژوهش و روش محاسبه متغیرها

این تحقیق با عنایت به فرضیه‌ها، متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته‌ای را دارا می‌باشد که متناظر با فرضیه‌های تحقیق هستند که در جدول ۱، نحوه اندازه‌گیری آن‌ها نشان داده شده است.

جدول ۱. اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق

متغیرها	حروف اختصاری	نحوه اندازه‌گیری
متغیر مستقل		
مالکیت نهادی	INSTOWN	برابر است با درصد سهام تحت مالکیت شرکت‌های دولتی و عمومی؛ که این شرکت‌ها شامل بیمه، مؤسسات مالی، بانک‌ها، شرکت‌های دولتی و دیگر اجزای دولت است.
شرکت‌های خانوادگی	FAMOWN	حداقل بیست درصد از سهام به صورت فردی یا گروهی، در دست اعضای خانواده باشد و یا حداقل یکی از اعضای نسبی یا سببی خانواده، هیئت مدیره و یا مدیر اجرایی بوده و به طور فعالی در هیئت مدیره شرکت مشارکت داشته باشد.
رفتارهای سیاسی	PCON	به منظور دستیابی به شاخصی مشترک برای تعیین متغیر شرکت‌های دارای رفتارهای سیاسی از درصد تملک شرکتها استفاده گردیده به گونه‌ای که اگر مالکیت بیش از ۵٪ سهام شرکتی به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم در تملک دولت باشد می‌توان گفت که این شرکت دارای روابط سیاسی می‌باشد.
متغیر وابسته		
کیفیت سود (اقدام تعهدی)	DA_PM	$\frac{TAC_t}{A_{t-1}} = \beta_0 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \beta_1 \left(\frac{\Delta REV_t - \Delta REC_{it}}{A_{it-1}} \right) + \beta_2 \left(\frac{PPE_t}{A_{t-1}} \right) + \varepsilon_t$ <p>TAC: جمع اقلام تعهدی، A: جمع دارایی‌ها، ΔREV: تغییر در درآمد فروش نسبت به سال قبل. PPE: اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات، ΔREC: تغییر در حساب‌های دریافتی نسبت به سال قبل است.</p>

$TCA_{it} = \Delta CA_{it} - \Delta CL_{it} - \Delta Cash_{it} + \Delta STDEBT_{it}$ <p>که در آن:</p> <p>ΔCA_{it}: تغییر در دارایی‌های جاری شرکت t و $t-1$:</p> <p>ΔCL_{it}: تغییر در بدهی‌های جاری شرکت t و $t-1$:</p> <p>$\Delta Cash_{it}$: تغییر در وجوه نقد شرکت t و $t-1$:</p> <p>$\Delta STDEBT_{it}$: تغییر در حصة جاری بدهی‌های بلند مدت شرکت t و $t-1$ است.</p> <p>معیار دیچو و دچو برای شرکت i و هر سال t انحراف استاندارد باقی مانده‌ها از رگرسیون مقطعی برای دوره $t-1$ و $t-3$ است. چون بازه زمانی پژوهش از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ است، بنابراین مدل رگرسیون مقطعی ۲ برای سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۳ تخمین زده شد. از آزمون f برای بررسی معناداری کل مدل استفاده شد. همچنین ناهمسانی واریانس بین جملات خط به منزله یکی از فروض رگرسیون کلاسیک، با استفاده از آزمون وایت مورد بررسی قرار گرفت. بعد از محاسبه دیچو و دچو به پیروی از پژوهش اگنوا (۲۰۱۲) شرکت‌ها براساس معیار دیچو و دچو در ده گروه رتبه بندی شدند. رتبه بدی شرکت‌ها از بیشترین میزان کیفیت ارقام تعهدی (کمترین نوسان ارقام تعهدی) تا کمترین کیفیت ارقام تعهدی (بیشترین نوسان ارقام تعهدی) است.</p>		
متغیرهای کنترلی		
نسبت سود به دارایی	ROA	بازده دارایی
لگاریتم ارزش روز در تعداد سهام	MB	ارزش بازار
جریان نقدی فعالیت‌های عملیاتی تقسیم بر دارایی‌های کل	CFO	جریان نقدی عملیاتی

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

تجزیه و تحلیل روشی است که از طریق آن به سوی یک نتیجه هدایت می‌شود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های آماری پژوهش حاضر، ابتدا داده‌های خام استخراج و سپس با استفاده از فرمول‌های مربوط و مناسب که دارای روایی است به متغیرهای تحقیق تبدیل خواهد شد و با استفاده از نرم افزارهای آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. و برای بررسی فرضیات از نرم افزار EVIWES و آزمون رگرسیون پانل دیتا استفاده خواهد شد.

در این تحقیق از مدل‌های زیر جهت بررسی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته استفاده شده است:

$$CRASHRISK_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPU_t + \beta_c Control_{it-1} + \varepsilon_{it}$$

تخمین مدل ها و تفسیر نتایج

الف) مطالعه توصیفی داده ها. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات، ابتدا آمار توصیفی داده ها شامل شاخص های مرکزی و پراکندگی محاسبه شده و در جدول ۱ ارایه شده است.

جدول ۱. آمار توصیفی داده های تحقیق

متغیرها (میلیون ریال)	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
MB	۱۱/۴۸۱	۱۱/۵۱۲	۱۳/۷۳۶	۹/۳۷۱	۰/۶۶۸	-۰/۲۳۳	۳/۶۰۳
INSTOWN	۰/۱۱۴	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۱۸	۲/۴۲۴	۶/۸۷۹
CFO	۰/۱۱۶	۰/۱۰۹	۰/۶۲۴	-۰/۴۱۰	۰/۱۰۹	۰/۴۸۸	۴/۷۱۲
PCON	۰/۱۸۹	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۹۲	۱/۵۸۱	۳/۵۰۰
ROA	۰/۱۶۵	۰/۱۴۵	۰/۸۶۲	-۰/۷۷۸	۰/۱۴۶	-۰/۱۵۰	۶/۹۱۳
FAMOWN	۰/۱۲۵	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۳۱	۲/۲۶۱	۶/۱۱۵

مالکیت نهادی: INSTOWN؛ شرکت های خانوادگی: FAMOWN؛ رفتارهای سیاسی: PCON، بازده دارایی: ROA، نسبت سود به دارایی: ارزش بازار، MB، جریان نقدی فعالیت های عملیاتی تقسیم بر دارایی های کل: CFO

ب) تجزیه و تحلیل آماری و آزمون فرضیات. به منظور آزمون فرضیات تحقیق از روش رگرسیون پانل دیتا استفاده شده است. جدول ۲. نتایج بدست آمده از ضرایب متغیرهای مدل تحقیق - معیار ضریب واکنش سودآوری آتی جهت سنجش محتوای اطلاعاتی

متغیر	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری ضرایب (Sig)	نتیجه
C	-۳/۸۷۹	۱/۰۹۷	-۳/۵۳۵	۰/۰۰۰	-
PCON	-۰/۳۱۱	۰/۰۸۲	-۳/۷۹۹	۰/۰۲۴	معنادار است
INSTOWN	۰/۵۱۱	۰/۱۰۵	۴/۸۶۹	۰/۰۱۸	معنادار است
FAMOWN	۱/۷۷۳	۰/۲۸۱	۶/۳۰۶	۰/۰۰۰	معنادار است
INSTOWN*PCON	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۵۱	۰/۵۱۵	معنادار نیست
FAMOWN_PCON	-۰/۰۲۱	۰/۰۱۷	-۱/۲۵۶	۰/۲۰۹	معنادار نیست

معنادار است	۰/۰۰۰	۶/۳۰۶	۰/۲۸۱	۱/۷۷۳	MB
معنادار است	۰/۰۰۰	۳/۳۴۰	۰/۰۰۳	۰/۰۱۲	ROA
معنادار است.	۰/۰۰۰	۸/۹۲۷	۰/۰۳۴	۰/۳۰۹	CFO
	۱/۸۰۵	آماره دوربین واتسن		۱۳/۸۶۸ (۰,۰۰۰۰)	آماره F فیشر (سطح معنی- داری)
	۰/۵۷۱	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۶۱۵	ضریب تعیین
مالکیت نهادی: INSTOWN؛ شرکت های خانوادگی: FAMOWN، رفتارهای سیاسی PCON، بازده دارایی: ROA، نسبت سود به دارایی: ارزش بازار، MB، جریان نقدی فعالیت های عملیاتی تقسیم بر دارایی های کل: CFO					

نتایج فرضیه تحقیق

متغیر وابسته: کیفیت سود

تحلیل جدول: برای تصمیم‌گیری در مورد معنادار بودن یا نبودن تأثیر هر کدام از متغیرهای مستقل و بر متغیر وابسته بر اساس سطح معنی‌داری آن‌ها قضاوت می‌شود. هرگاه سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰,۰۵ باشد می‌توان نتیجه گرفت که متغیر مورد نظر بر متغیر وابسته در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معنی‌داری دارد.

- فرضیه اول تحقیق عنوان می‌کند که؛ داشتن رفتارهای سیاسی توسط شرکتها بر کیفیت سود آنها تأثیر معنادار منفی دارد.

ضریب برآوردی متغیر مستقل PCON، رفتارهای سیاسی جدول ۳، نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین رفتارهای سیاسی و کیفیت سود در سطح خطای ۰,۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه‌شده برای ضریب این متغیر تحقیق، کمتر از ۰,۰۵ به‌دست‌آمده است (۰,۰۳۹). بنابراین می‌توان گفت که رفتارهای سیاسی و کیفیت سود در سطح اطمینان ۹۵٪ رابطه معناداری وجود دارد.

- فرضیه دوم تحقیق عنوان می‌کند که؛ مالکیت نهادی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

ضریب برآوردی متغیر مستقل INSTOWN، مالکیت جدول ۳، نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین مالکیت نهادی و کیفیت سود در سطح خطای ۰,۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه‌شده برای ضریب این متغیر تحقیق، کمتر از ۰,۰۵ به‌دست‌آمده است (۰,۰۱۸). بنابراین می‌توان گفت که مالکیت نهادی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

- فرضیه سوم تحقیق عنوان می‌کند که؛ مالکیت فامیلی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

ضریب برآوردی متغیر مستقل FAMOWN، مالکیت نهادی جدول ۳، نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین مالکیت فامیلی و کیفیت سود در سطح خطای ۰,۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه‌شده برای ضریب این متغیر تحقیق، کمتر از ۰,۰۵ به‌دست‌آمده است (۰,۰۲۴). بنابراین می‌توان گفت که مالکیت فامیلی بر کیفیت سود تأثیر معنادار مثبت دارد.

- فرضیه چهارم تحقیق عنوان می‌کند که؛ حضور مالکین نهادی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید می‌کند.

ضریب برآوردی متغیر مستقل INSTOWN*PCON، مالکیت نهادی* رفتارهای سیاسی جدول ۳، نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین مالکیت فامیلی و کیفیت سود در سطح خطای ۰,۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه‌شده برای ضریب این متغیر تحقیق، بیشتر از ۰,۰۵ به‌دست‌آمده است (۰,۵۱۵). بنابراین می‌توان گفت که حضور مالکین نهادی در شرکتها تأثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید نمی‌کند.

- فرضیه پنجم تحقیق عنوان می‌کند که؛ حضور مالکین نهادی در شرکتها تاثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید می‌کند.

ضریب برآوردی متغیر مستقل FAMOWN_PCON، مالکیت فامیلی*رفتارهای سیاسی جدول ۳، نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین مالکیت فامیلی و کیفیت سود در سطح خطای ۰.۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر تحقیق، بیشتر از ۰.۰۵ به دست آمده است (۲۰۹). بنابراین می‌توان گفت که حضور مالکین خانوادگی در شرکتها تاثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید نمی‌کند.

بررسی اعتبار و قدرت مدل

مقدار آماره F مدل برابر با ۱۳/۸۶۸ و سطح معناداری آن برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد که این نتیجه بدست آمده نشان دهنده معناداری مدل می‌باشد و این بیانگر آن است که بین متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود دارد و مدل پژوهش معنادار است (نتایج بخش دوم جدول فوق نیز بیانگر وجود مدل معنادار می‌باشد). ضریب تعیین بیانگر قدرت رابطه بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل است و مشخص می‌کند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط تغییرات متغیرهای مستقل قابل توضیح است. مطابق نتایج بدست آمده از جدول ۴-۶، ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر با ۰/۵۷۱ بوده است و این بدان معناست که تنها حدود ۵۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل بیان می‌گردد.

نتیجه گیری و پیشنهادات پژوهش

نتایج نشان داد که داشتن رفتارهای سیاسی توسط شرکتها بر کیفیت سود آنها تاثیر معنادار منفی دارد. نتایج این پژوهش با اظهارات جانسون و میتون (۲۰۰۳) دریافتند که شرکتها با رفتارهای سیاسی از توانمندی و کارایی کمتری برخوردارند و شرکتها با رفتارهای سیاسی ممکن است منابع قابل توجهی را فدای فعالیتهای سیاسی کنند که در نتیجه این امر منافع و مزایای ناشی از رفتارهای سیاسی از میان می‌رود، همچنین فاشیو (۲۰۱۰) نیز ادعا می‌کند که در بازارهای نوظهور، رفتارهای سیاسی می‌تواند به هزینه های نمایندگی منجر شود و در محیط محیط قانونی ضعیف، مدیران تمایل بیشتری برای استفاده از رفتارهای سیاسی برای تأمین منافع خود و با صرف هزینه سهامداران اقلیت دارند. در واقع مدیران شرکتها از رفتارهای سیاسی میتوانند به صورت کارا استفاده نمایند که این امر منجر به بهره‌مندی از فرصتها در محیط کسبوکار بهم‌نظور سودآوری بیشتر میشود. از سوی دیگر مدیران شرکتها میتوانند از رفتارهای سیاسی به گونه فرصت طلبانه استفاده نمایند، منافع سهامداران تحت تاثیر قرار خواهد گرفت و در نهایت کیفیت سود کاهش می‌یابد.

مالکیت نهادی بر کیفیت سود تاثیر معنادار مثبت دارد.

نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های نصراللهی و همکاران در سال ۱۳۸۹ که بیان کردند، ازدیاد نسبی مالکیت سرمایه گذاران نهادی، کیفیت سود بهبود می‌یابد، به بیانی دیگر وجود سرمایه گذاران نهادی در راهبرد شرکتی شرکتها باعث ارائه اطلاعات، صادقانه، مربوط تر، بیطرفانه و بموقع می‌شود.

مالکیت فامیلی بر کیفیت سود تاثیر معنادار مثبت دارد.

نتایج این پژوهش با یافته های نمازی و همکاران (۱۳۸۹) که اظهار کردند اعضای خانوادگی عضو هیات مدیره معمولاً کمتر به طرح‌های انگیزشی واکنش نشان می‌دهند و بیش‌تر به فکر حداکثر کردن ارزش شرکت هستند. بنابراین از این دیدگاه، شرکت‌های خانوادگی باعث ایجاد ارزش، نسبت به سایر انواع شرکتها می‌شوند. به‌طور کلی، بر اساس یک دیدگاه، در شرکت‌های خانوادگی، عدم تقارن اطلاعاتی وجود دارد. این امر باعث می‌شود اطلاعات به راحتی در اختیار دیگر سهامداران قرار نگیرد. افزون بر آن، بر اساس یک دیدگاه دیگر، به دلیل ایجاد حسن شهرت در بلندمدت، شرکت‌های خانوادگی تشویق می‌شوند از فعالیتهایی نظیر مدیریت سود که اثرات کوتاه‌مدت دارد، پرهیز کنند، همسو می‌باشد.

حضور مالکین نهادی در شرکتها تاثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید نمی‌کند، نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های بوبکری و همکاران، ۲۰۱۲؛ بلیس و همکاران، ۲۰۱۲ نمی‌باشد.

حضور مالکین خانوادگی در شرکتها تاثیر مثبت روابط سیاسی بر کیفیت سود را تشدید نمی‌کند، نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های بوبکری وهمکاران، ۲۰۱۲؛ بلیس و همکاران، ۲۰۱۲ نمی باشد.

منابع

شهیدیان، لاله؛ ازاد، حامد (۱۳۹۷)، رفتارهای سیاسی کمیته های حسابرسی، کیفیت سود و تأمین مالی خارجی، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی قدیر

نقش روابط سیاسی بر رابطه ترکیب هیئت مدیره با اهرم مالی شرکت ها، فصلنامه مهندسی مدیریت نوین، شماره ۲، ۴۳-۳۴ فاتحی، طوبی؛ آقاجانی، وحدت (۱۳۹۶)، تأثیر مالکیت فامیلی بر اجتناب مالیاتی شرکت با تأکید بر نقش تعدیل کنندگی کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی مقدس اردبیلی

مهربان پور، محمد؛ جندی، محمد (۱۳۹۶)، بررسی اثر روابط سیاسی شرکت ها بر بکارگیری معاملات غیرعادی با اشخاص وابسته فصلنامه حسابداری و ارزشی، شماره ۳، ۱۶۸-۱۴۷

نمازی، محمد؛ محمدی، محمد (۱۳۸۹)، بررسی کیفیت سود و بازده شرکت های خانوادگی و غیرخانوادگی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پیشرفت حسابداری دانشگاه شیراز، ۲، ۱۹۴-۱۵۹

مرادی، فرزاد؛ کاظم نژاد، مصطفی (۱۳۹۵)، بررسی نقش سرمایه گذاران نهادی بر رابطه بین مالکیت دولتی و کیفیت سود، پایان نامه کارشناسی ارشد

Alam, Q. and Teicher, J. (2010), ..State of governance in a transitional democracy: the case of Bangladesh.. Working Paper, Monash University, Australia.

Alves, S.(2012). "Ownership structure and earnings management: Evidence from Portugal", Australian accounting and business journal, Vol. 6, No. 1, pp. 57-73.

Ashraf, J. and Ghani, W.I. (2005), "Accounting development in Pakistan", International Journal of Accounting, Vol. 40 No. 2, pp. 175-201.

Braama G., Monomita Nandy, Utz Weitzela, Suman Lodh.(2015), ..Accrual-based and real earnings management and political connections.. ,The International Journal of Accounting, Vol. 50, pp 111- 141.

Fan, J.P.H., Wong, T.J. and Zhang, T. (2007), ..Politically-connected CEOs, corporate governance, and post-IPO performance of China..s newly partially-privatized firms.. Journal of Financial Economics, Vol. 84 No. 2, pp. 330-357.

La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A. and Vishny, R. (2000), Investor protection and corporate governance, Journal of Financial Economics, Vol. 58 Nos 1/2, pp. 3-27.

Leuz, C. and Oberholzer-Gee, F. (2003), Corporate transparency and political connections ,Mimeo, Wharton School, Philadelphia, PA.

, R K.; Stangeland, D. A.; and B. Yeung (2000). "Inherited wealth, corporate control, and economic growth: The Canadian disease", In: Morck, R. (Ed.), Concentrated Corporate Ownership. University of Chicago Press, Chicago.

Morck, R K. and B. Yeung (2004). "Family control and the rent-seeking society", Entrepreneurship: Theory and Practice, Vol. 28, No. 4, pp. 391-409.

Rehman, S. (2006), Who Owns Pakistan: Fluctuating Fortunes of Business Mughals, Aekia Communications, Islamabad.

Rubin A, (2007), " Ownership level, ownership concentration and liquidity".Journal of Financial Markets; 10(3): 219-248.

Shleifer, A. and Vishny, R. (1994), Politicians and firms. Quarterly Journal of Economics ,sVol. 109 No. 4, pp. 995-1025.

Solomon, J. F., Lin. S.W., Norton, S.D. & Solomon, A. (2003). Corporate governance reform in Taiwan. Corporate Governance: an international Review, 11 (3): 235-248.

- Velury, U. and D. Jenkins (2006). “Institutional ownership and the quality of earnings”, *Journal of business Research*, No. 59, pp. 1043-1051.
- Vito, J. and Bozec, Y. (2012), “Controlling shareholder entrenchment, corporate governance and corporate performance”, *International Journal of Accounting and Finance*, Vol. 3 No. 3, pp. 273-289.